

плення грою на скрипці. Ще на початку шлюбу, коли вона жила з чоловіком (військовим моряком) у Греції, придбала аж 50 скрипок! Ще тоді вона мріяла навчати дітей музиці за власною програмою в приватній школі, але так і не здійснила мрію. Отже, можливо, настав час? Раптом за проблемою ховається удача? Так, Роберті вистачило мужності подивитись на прикру ситуацію, в якій опинилась, під іншим кутом – ніяких проблем, лише можливість! Утілюючи мрію в життя, вона поступово змінюється й сама – стає сильною особистістю, впевненою в собі, завдяки чому надихає впевненістю у власних силах дитлахів і підлітків; розкриває нові грані свого внутрішнього «я», при цьому не втрачаючи властивої їй жіночої чарівності й уразливості, співчуття серця, в якому щомиті неугавно лунає тиха музика.

Роберта виховала не одне покоління учнів, захопивши їх не лише грою на скрипці, а й ставши своєрідним учителем життя і мудрим помічником, навчаючи тому, що «міцно стояти стосується не тільки ніг, головне – бути міцним усередині». Фінальним акордом стрічки стає благодійний концерт у Карнегі-Холі (який у реальному житті відбувся 1993 року), до якого було залучено відомих скрипалів. Завдяки коштам, отриманим від цього концерту, програма Роберти діяла ще три роки. Пізніше була запроваджена і продовжила фінансування музична освітня програма «Opus 118 East Harlem Violin Program», яка існує до сьогодні й збирає дітей зі всієї країни.

Приємною і несподіваною окрасою стрічки стала участь у проєкті відомої латиноамериканської співачки Глорії Естефан, яка зіграла вчительку, приятельку Роберти Ізабель Васкес. Для неї ця роль стала дебютом у кіно. Вони органічно існують разом – у актриси і співачки склався ефектний творчий дует, подружки гармонійно доповнюють одна одну: лагідна, м'яка і цілеспрямована Роберта й ексцентрична, жвава, дотепна Ізабель. Окрім того, заголовна композиція стрічки «Music of My Heart» («Музика серця»), яку співачка написала й виконала спільно з гуртом «N SYNC», номінувалася на премію «Оскар» у категорії «Найкраща пісня».

Меріл Стріп американська кіноакадемія також не оминула увагою: її номінували у категорії «Найкраща актриса». Але на жаль, того року вона не здобула перемогу, на яку цілком заслуговувала. До речі, на початку кінопроєкту на роль Роберти призначали популярну співачку Мадонну, яка сумлінно поставилася до роботи: вчилася грати на скрипці, витрачаючи на заняття багато часу. Але через творчі розбіжності з режисером пішла з проєкту. До речі, й Меріл Стріп для цієї ролі опанувала гру на скрипці, вправляючись у грі по шість годин (!) щодня впродовж чотирьох тижнів. Кінокомпанія платила скрипалеві з філармонії, який щодня діставався до будинку акторки дві з половиною години і давав їй уроки.

Так, імовірно, було б цікаво побачити Мадонну в незвичному для неї амплу, але зізнаємось: шкодувати немає причин, позаяк важко уявити акторку, яка б краще, ніж Меріл Стріп, утілила характер і долю прекрасної жінки на ім'я Роберта Гуаспарі.

Енергетичний центр Стас Жирков

Вікторія Котенок

Сцена з вистави «Полювання на себе» за п'єсою Олександра Вампілова «Качине полювання». Режисер Стас Жирков. Республіканський театр білоруської драматургії.

Стас Жирков – молодий і успішний театральний режисер, один із лідерів українського театального мейнстріму. Як його тільки не називають: креативним і провокативним, «золотим» і «лівим», скандалістом і нахабою, творчим хуліганом і театральним хітмейкером, навіть «темрявою» українського театру. Він завжди в полі уваги ЗМІ та в стрічках новин у соціальних мережах. Один із тих, хто зробив театр модним, адже на його вистави почали ходити відомі особистості, зірки і навіть політики (за власним бажанням); один із тих, хто притягнув до театру ту молодіжну аудиторію, яка вважала театр чимось архаїчним; один із тих, хто не боїться відкритого правдивого діалогу з колегами і публікою, підтримує молодих талановитих режисерів, акторів, драматургів. Режисерові трохи за 30, протягом майже десяти років він досягнув стрімкого кар'єрного зростання: від актора й постановника незалежного молодіжного театру до директора-художнього керівника одного з провідних столичних театрів (на початку року очолив Київський театр драми і комедії на лівому березі Дніпра). І сьогодні в його режисерському надбанні – вже понад двадцять вистав, поставлених на сценах шістьох столичних театрів, а також в Одесі, Мінську і Магдебурзі.

«Відкритий погляд»

Після закінчення Київського університету культури і мистецтв Стас Жирков разом із Ксенією Ромашенко та частиною однокурсників заснували молодіжний театр «Відкритий погляд» (вистави показували на сцені Театрального центру «Пасіка» НАУКМА). Спершу він був актором, по-

Стас Жирков.

тім перейшов до режисури. Першою поставив «Наташину мрію» (2011) за п'єсою Ярослави Пулінович про двох дівчат-підлітків із різних соціальних верств, які мріють завоювати прихильність одного й того ж хлопця, що призвело до конфлікту з фатальним наслідком. Саме ця вистава задала вектор його творчості: молодий режисер обирає для своїх подальших робіт сучасну драму на гостросоціальної тематику. Стас переконаний, що з глядачем треба говорити на ті теми, які добре розумієш, знаєш або хочеш більше дізнатися. Сучасна драма стала засобом для його відкритих висловлювань про злободенні проблеми в нашій країні (в сім'ях, на роботі, в суспільстві) через ігрову форму та поєднання різних театральних жанрів (драми, комедії, гротеску, фарсу, пародії, стьобу, скетчу тощо). У театрі «Відкритий погляд» Жирков поставив ще «Гуппі» за п'єсою Василя Сігарева «Гупьошка» (2012) та «Сім'я. Сцени» (2012) за п'єсою Анни Яблонської «Сімейні сцени». «Наташина мрія» і «Гуппі» здобули «Київську Пектораль» за найкращий режисерський дебют.

Етапною на початку творчості для нього стала участь у I Фестивалі молоді української режисури імені Леся Курбаса: він отримав не тільки відзнаку за «відвертість режисерського мислення» (за свою першу виставу), а й познайомився з людьми, які допомогли в подальшому розвитку (Ірина Чужинова, Ганна Веселовська, Андрій Білоус). Так, спільно з Центром театального мистецтва імені Леся Курбаса було втілено виставу «Найлеший спосіб кинути курити» (2012) за п'єсою Михайла Дурненкова – «фантастичний стьоб» про резигнацію головного героя, його небажання дорослішати і брати відповідальність за власне життя. А в Молодому театрі на кону з'явився гостросюжетний трилер «Любов людей» (2013) за твором Дмитра Богославського.

«Золоті ворота»

Наступного сезону Стас підготував ще дві вистави, а влітку 2014-го він вирішив... покинути театр: «На той момент я поставив сім вистав, зокрема в Молодому і Театрі Фран-

ка, й у мене не «склався сезон» – я розумів, що напевно це все... теж непогано. Сім вистав, кілька премій. Нормально. Але тоді, наприкінці серпня, прийшов театр «Золоті ворота». Він увірвався в моє життя, змінив до непізнаності і підпорядкував собі все і вся. «Золоті ворота» – це однозначно «про любов». Я міг по-різному реагувати на різні події, але я завжди вирішував все «по любові» – так, щоб виграла людина. «Золоті ворота» – це «про людину». Про те, що людина найважливіша. Її комфорт, її погляд, її позиція – недаремно слово режисера завжди таке важливе, будь-кого з режисерів, які працювали в «Золотих». Це в пріоритеті. «Золоті ворота» – це і «про глядача». Про те, що ми живемо в новому часі, з новими людьми, яким дуже потрібен і важливий новий театр».

Отже, влітку 2014 року йому зателефонували з Департаменту культури і запропонували взяти участь у конкурсі на обрання керманіча Театру «Золоті ворота». Так у віці 28 років Жирков став художнім керівником театру. Але в якому стані перебував цей заклад? Попри свою 30-літню

Сцена з вистави «Сталкери». Режисер Стас Жирков. Київський Молодий театр.

історію, він був забутий глядачами (а для багатьох і невідомий) і мав чималі борги. За кілька років режисер зі своєю командою однодумців зі збиткового зробив цей театр популярним та прибутковим. Театр «Золоті ворота» працює із сучасною драматургією і гострою соціальною тематикою. Він відкритий до співпраці з молодими режисерами й акторами. Організовує і підтримує проекти з розвитку театального мистецтва, прагне інтеграції з європейським театром. Не боїться експериментувати зі сценічним простором, літературними і нелітературними текстами, говорити сучасною мовою (використовуючи сленг, суржик, ненормативну лексику).

У «Золотих воротах» Стас поновив (трохи вдосконаливши) свої дебютні вистави з «Відкритого погляду». А також поставив п'ять нових, серед яких дві – у співпраці з іншими театрами: «Сталкери» (2015) з Київським Молодим театром, «Слава героям» (2016) з Івано-Франківським та

Сцена з вистави «Отелло. Україна. Фейсбук». Режисер Стас Жирков. Театр «Золоті ворота».

Київським театрами ім. Івана Франка. Саме ці дві вистави й викликали розголос у театральній спільноті та принесли славу режисерові. Й досі квитки на ці вистави розкуповують наперед, хоч вже не раз покази влаштовували на великих сценах. Обидві поставлені за п'єсами українського драматурга Павла Ар'є. Правдиво і «без прикрас» вони розповідають про сучасних українців – їхнє життя, побут, проблеми, світогляд, політичні та релігійні погляди, відкриті та потаємні бажання.

«Сталкери» – це історія про бабу Прісю (Ірма Вітовська), її дочку Славу (Віталіна Біблів) та внука Вовчика (Владислав Писаренко), які після чорнобильської катастрофи залишилися жити в зоні відчуження. Їхнє життя важко назвати цивілізованим та сучасним – вони ніби застрягли в часовому просторі між минулим і теперішнім. Проте привчилися. І могли б і далі в ньому відносно благополучно існувати, та нинішній світ (який бачить у них дикунів і відлюдків) не дає їм такої можливості. (Нині виставу перенесли на сцену Театру на лівому березі Дніпра).

Друга вистава – «Слава героям» – розповідає про двох ветеранів Другої світової війни (один – Радянської армії, інший – УПА), які опинилися в спільній лікарняній палаті (грають Дмитро Рибалевський і Олексій Гнатковський). Кожен із них – герой, який заслуговує на повагу і шану, у кожного – своя правда, свій біль, свої воєнні та особисті таємниці. І хоча та війна давно скінчилася, вони продовжують з'ясовувати стосунки і «воювати» між собою. Вистава «Слава героям» – про внутрішню війну українців, які замість того, щоб об'єднатися й порозумітися, продовжують ділити власний народ на своїх і чужих, на героїв і зрадників, на корінних і переселенців, на братів і ворогів: «З яких пір українець іншому українцеві чужим став?»; «Війна закінчилася, а ми досі живемо, як на війні».

Обидві вистави майстерно вибудовані режисером, так що в першій дії глядачі безперестанку сміються з героїв і подій, а в другій – ридма плачуть. Вистави викликали чималий резонанс у ЗМІ та соціальних мережах, стали лауреатами «Київської пекторалі» у кількох номінаціях.

Далі Стаса Жиркова почали активно запрошувати на інші театральні майданчики (Театральне агентство «ТЕ-АРТ», Київський Театр на Подолі, тричі – Магдебурзький театр, Мінський республіканський театр білоруської драматургії, Одеський музично-драматичний театр ім. В. Василька). Окрім цих запрошень і випуску кількох прем'єр у «Золотих воротах», він ще встигав (і нині продовжує) викладати в Університеті культури і мистецтв, брати участь у різних театральних проектах, фестивалях, керувати напрямоком молодіжної політики та пошуково-експериментального театру в Спліці театральних діячів. У 2017 році отримав звання «Заслужений артист України».

«Лівий берег»

2019-й став роком нових відкриттів і перспектив. По-перше, Жирков переміг у конкурсі і став директором-художнім керівником Театру драми і комедії на лівому березі Дніпра (у команді з Тамарою Труною, яка посіла посаду головного режисера театру). А по-друге, його творчий напрямок роботи дещо змінився. Соціальна тематика і її подача стали ще гострішими, пронизливішими й відвертішими. Адже літературною основою вистав стають не готові п'єси, а життєві історії самих виконавців або почуті (прочитані, побачені) реальні розмови, ситуації, випадки. Це стосується останніх двох прем'єр постановника: «Отелло. Україна. Фейсбук» у «Золотих воротах» (драматурги Павло Ар'є і Марина Сміянець), «Клас» – у Театрі драми і комедії (драматург Павло Ар'є). Вони буквально фонтанують животрепетними проблемами. Торкаються політики, економіки, медицини, інформаційної війни, театру, телебачення, виховання дітей, школи, релігійної та расової нетерпимості, дискримінації і знущання над людьми, тваринами тощо. Ніяких сентиментів чи натяків – гола (і часто болюча) правда. Дещо режисер подає з іронією чи сарказмом, дещо – у пронизливо сентиментальному ключі. А деякі сцени викликають шок і відразу. Театр Стаса Жиркова стає соціальною трибуною, де говорять на табуйовані в театрі теми, вживають ненормативну лексику. Його театр уже не храм чи кафедра, заклад для розваги чи відпочинку. Він стає місцем відкритого діалогу з тими, хто прагне змін і кращого життя в нашій країні, «місцем тяжіння вільних людей та ідей», «свободи та демократії», «місцем сили».

І як не називали б режисера, захоплювалися чи критикували, ходили на вистави чи обминали їх стороною, він однозначно є прикладом хорошої самоорганізації, якоїсь немислимо відданої любові до справи, яку робить, і вміння віддаватися їй на всі 100 відсотків. А також об'єднувати біля себе однодумців і залучувати їх на результат, розкривати талант кожного (особливо акторів), хто з ним співпрацює. Своєрідний енергетичний центр, який манить до себе багатьох людей. І кар'єристом його важко назвати: на першому місці у Стаса сім'я. А ще він неодноразово казав про те, що не тримається за театр і в будь-який момент може піти, приміром, у кіно... Тож передбачити його подальшу творчу долю майже неможливо.